

Četvrtak, 14. veljače 2019.

P8_TA(2019)0130

Budućnost Sporazuma o nuklearnim bojnim glavama srednjeg dometa i učinak na EU**Rezolucija Europskog parlamenta od 14. veljače 2019. o budućnosti Sporazuma o nuklearnim bojnim glavama srednjeg dometa i utjecaju na Europsku uniju (2019/2574(RSP))**

(2020/C 449/21)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Sporazum između Sjedinjenih Američkih Država i Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika o uklanjanju nuklearnih bojnih glava srednjeg i kraćeg dometa (dalje u tekstu „Sporazum o INF-u”) koji su 8. prosinca 1987. u Washingtonu potpisali tadašnji američki predsjednik Ronald Regan i tadašnji vođa Sovjetskog Saveza Mihail Gorbačov ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir izvješće iz 2018. o poštovanju sporazuma i obveza o kontroli oružja, neširenju oružja te o razoružanju, koje je pripremio Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a,
- uzimajući u obzir izjavu američkog predsjednika Donalda Trampa od 21. listopada 2018. u kojoj upozorava na namjeru SAD-a da istupi iz Sporazuma o INF-u,
- uzimajući u obzir izjavu državnog tajnika SAD-a od 2. veljače 2019. o namjeri SAD-a da se povuče iz Sporazuma o INF-u ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir izjavu ruskog predsjednika Vladimira Putina od 2. veljače 2019. u kojoj navodi da će Rusija također obustaviti svoje sudjelovanje u Sporazumu,
- uzimajući u obzir izjavu o Sporazumu o INF-u koju su ministri vanjskih poslova NATO-a dali 4. prosinca 2018. ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir globalnu strategiju o vanjskoj i sigurnosnoj politici Europske unije naslovljenu „Zajednička vizija, zajedničko djelovanje: jača Europa”,
- uzimajući u obzir zabrinutosti koje su tijekom 2019. godine SAD i NATO istaknuli u pogledu nepoštovanja Sporazuma o INF-u od strane Rusije, osobito u vezi s njezinim novim sustavom projektila 9M729, a posljednji put u izjavi koju je 1. veljače 2019. objavilo Sjevernoatlantsko vijeće ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir napomene potpredsjednice Komisije / Visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Federice Mogherini na sedmoj Konferenciji EU-a o neširenju oružja i razoružanju održanoj 18. i 19. prosinca 2018. u Bruxellesu,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 27. listopada 2016. o nuklearnoj sigurnosti i neširenju nuklearnog oružja ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir zajedničku izjavu o suradnji EU-a i NATO-a, potpisanu u Bruxellesu 10. srpnja 2018.,
- uzimajući u obzir Program UN-a za razoružavanje ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir cilj održivog razvoja UN-a br. 16, kojim se promiču mirna i uključiva društva za održivi razvoj ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201657/v1657.pdf>

⁽²⁾ <https://www.state.gov/secretary/remarks/2019/02/288722.htm>

⁽³⁾ https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_161122.htm

⁽⁴⁾ https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_162996.htm

⁽⁵⁾ SL C 215, 19.6.2018., str. 202.

⁽⁶⁾ https://front.un-arm.org/documents/SG+disarmament+agenda_1.pdf

⁽⁷⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg16>

Četvrtak, 14. veljače 2019.

- uzimajući u obzir Godišnje izvješće za 2017. godinu o napretku u provedbi Strategije Europske unije protiv širenja oružja za masovno uništenje od 18. svibnja 2018.,
 - uzimajući u obzir Ugovor o neširenju nuklearnog oružja iz 1968. (NPT), koji obvezuje sve države da u dobroj vjeri nastave s nuklearnim razoružavanjem i prekinu utrku u nuklearnom naoružanju,
 - uzimajući u obzir Ugovor o zabrani nuklearnog oružja (TPNW) koji je 7. srpnja 2017. usvojila Opća skupština UN-a,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. ožujka 2010. o Ugovoru o neširenju nuklearnog oružja ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir Strategiju EU-a za sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje, koju je Europsko vijeće usvojilo 12. prosinca 2003.,
 - uzimajući u obzir zaključke Vijeća o 9. revizijskoj konferenciji stranaka Ugovora o neširenju nuklearnog oružja (8079/15),
 - uzimajući u obzir Nobelovu nagradu za mir koja je 2017. dodijeljena Međunarodnoj kampanji za zabranu nuklearnog oružja (ICAN) i izjavu ICAN-a od 1. veljače 2019. naslovljenu „Povlačenje SAD-a iz Sporazuma o INF-u dovodi Europu (i svijet) u opasnost”,
 - uzimajući u obzir članak 123. stavke 2. i 4. Poslovnika,
- A. budući da je Sporazum o INF-u, kojeg su 1987. godine potpisali Sjedinjene Američke Države i Sovjetski Savez, jedinstveni sporazum iz razdoblja hladnog rata na temelju kojeg su obje države morale uništiti, a ne ograničiti, svoje zalihe nuklearnih i konvencionalnih balističkih i krstarećih projektila lansiranih sa zemlje koji imaju domet od 500 do 5 500 km, a istodobno im je zabranjeno posjedovanje, proizvodnja i testiranje tih projektila u letu;
- B. budući da je do svibnja 1991. uklonjeno 2 692 projektila u skladu s uvjetima iz Sporazuma; budući da je nakon toga uslijedilo deset godina inspekcija na licu mjesta; budući da je zahvaljujući Sporazumu o INF-u u konačnici uklonjeno više od tri tisuće projektila s nuklearnim bojivim glavama;
- C. budući da je Sporazum o INF-u pridonio ograničavanju strateškog natjecanja između SAD-a i Sovjetskog Saveza, a kasnije i Ruske Federacije, te istovremeno pomogao u izgradnji i jačanju stabilnosti tijekom razdoblja hladnog rata; budući da je Europa bila glavni korisnik Sporazuma o INF-u, jer je taj sporazum bio ključan za održavanje njezine sigurnosti tijekom više od tri desetljeća; budući da je on i danas okosnica međunarodnog mira i stabilnosti, posebno kao dio europske sigurnosne strukture;
- D. budući da je vlada predsjednika Obame 2014. izjavila da „Rusija krši svoje obveze iz Sporazuma o INF-u prema kojima je zabranjeno posjedovanje, proizvodnja i testiranje u letu krstarećih projektila lansiranih sa zemlje (GLCM) koji imaju domet od 500 do 5 500 km te posjedovanje ili proizvodnja sustava za lansiranje tih projektila”; budući da su u kasnijim izvješćima koje je Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a objavilo 2015., 2016., 2017. i 2018. godine ponovljeni navodi SAD-a da Rusija i dalje krši Sporazum;
- E. budući da su SAD i NATO u više navrata ispitivali Rusiju o njezinim aktivnostima u području razvoja projektila, točnije sustava projektila 9M729, za koji smatraju da nije u skladu s Sporazumom o INF-u;
- F. budući da je u prosincu 2017., povodom 30. godišnjice potpisivanja Sporazuma, vlada predsjednika Trumpa najavila „integriranu strategiju” diplomatskih, vojnih i gospodarskih mjera s namjerom da Rusija ponovno počne ispunjavati obveze iz Sporazuma; budući da su te mjere uključivale diplomatske napore putem Posebne komisije za provjeru, pokretanje vojnog programa za istraživanje i razvoj te gospodarske mjere protiv ruskih subjekata uključenih u razvoj i proizvodnju projektila koji nije u skladu sa Sporazumom;

⁽¹⁾ SL C 349 E, 22.12.2010., str. 77.

Četvrtak, 14. veljače 2019.

- G. budući da SAD i Rusija nisu uspjeli svoje bojazni riješiti diplomatskim dijalogom; budući da nije sazvana Posebna komisija za provjeru, osnovana na temelju Sporazuma, čiji je zadatak, između ostalog, rješavati sumnje u poštovanje Sporazuma;
- H. budući da je predsjednik Trump 20. listopada 2018. objavio da će SAD istupiti iz Sporazuma zbog ruskog nepoštovanja Sporazuma i nesudjelovanja Kine; budući da je 4. prosinca 2018., nakon sastanka s ministrima vanjskih poslova NATO-a, državni tajnik SAD-a Mike Pompeo najavio da je SAD utvrdio materijalnu povredu Sporazuma od strane Rusije i da će kao zaštitnu mjeru obustaviti provođenje svojih obveza u roku od 60 dana, osim ako Rusija ne potvrdi puno pridržavanje Sporazuma koje je moguće provjeriti;
- I. budući da je SAD 1. veljače 2019. najavio da će nakon roka od 60 dana u kojem Rusija treba potvrditi puno pridržavanje Sporazuma obustaviti svoje obveze iz Sporazuma o INF-u i započeti s postupkom istupanja ako se Rusija, koju SAD smatra krivom za materijalnu povredu Ugovora, ne počne ponovno pridržavati svojih obveza u roku od šest mjeseci; budući da je glavni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg pozvao Rusiju da iskoristi šestomjesečno razdoblje koje SAD nudi za ponovno postizanje potpune usklađenosti s Ugovorom;
- J. budući da su 4. prosinca 2018. vanjski ministri NATO-a objavili izjavu u kojoj su potvrdili da Rusija krši Sporazum o INF-u i pozvali Rusiju da se hitno pobrine za puno pridržavanje Sporazuma koje je moguće provjeriti;
- K. budući da je Rusija 2. veljače 2019. najavila da će obustaviti pridržavanje Sporazuma o INF-u i razvijati nove vrste projektila; budući da su ruske vlasti u više navrata izrazile svoju zabrinutost u pogledu postavljanja sustava NATO-a za obranu od projektila;
- L. budući da je Kina, uz druge zemlje koje nisu potpisnice Sporazuma o INF-u, znatno povećala svoj arsenal projektila, što ukazuje na potrebu za novim sporazumom koji bi obvezivao SAD, Rusiju i Kinu;
- M. budući da bi potencijalno raskidanje Sporazuma moglo dovesti do porasta napetosti među nuklearnim silama, nerazumijevanja i nove utrke u naoružanju;
- N. budući da je Sporazum o INF-u ključan element za održavanje globalne strateške stabilnosti, svjetskog mira i regionalne sigurnosti; budući da bi se očuvanjem tog sporazuma pridonijelo nastojanjima da se očuvaju drugi postojeći sporazumi o kontroli naoružanja i o razoružanju te stvaranju povoljnijih uvjeta za pregovore o ograničavanju naoružanja, razoružanju i neširenju oružja; budući da najave o povlačenju iz Sporazuma dovode u pitanje vjerojatnost širenja drugih velikih sporazuma o kontroli oružja, kao što je Sporazum Sjedinjenih Američkih Država i Ruske Federacije o mjerama za daljnje smanjenje i ograničenje strateškog ofenzivnog naoružanja („Novi START”), što bi ozbiljno naštetilo međunarodnom režimu kontrole oružja koji je osigurao desetljeća stabilnosti kad je riječ o nuklearnom oružju, a svijet bi ostao bez pravno obvezujućih ograničenja o arsenalima nuklearnog naoružanja koja se mogu provjeriti;
- O. budući da je glavni tajnik UN-a 20. rujna 2017. otvorio za potpisivanje Ugovor UN-a o zabrani nuklearnog oružja i da ga je dosad potpisalo 70 država, od kojih je 21 država postala stranka Ugovora ratifikacijom, i budući da je jedna od njih država članica EU-a (Austrija), dok bi Irska u sljedećih nekoliko mjeseci mogla predati svoje isprave o ratifikaciji glavnom tajniku UN-a;
- P. budući da je ICAN, dobitnik Nobelove nagrade, pozvao sve države da ratificiraju Ugovor o zabrani nuklearnog oružja;
1. podržava poštovanje, nastavak i jačanje Sporazuma o INF-u; podsjeća na njegov bitan doprinos miru i sigurnosti u Europi i ostatku svijeta te globalnom razoružanju i neširenju oružja;

Četvrtak, 14. veljače 2019.

2. izražava veliku zabrinutost zbog kršenja Sporazuma te posljedičnih najava SAD-a i Rusije da će obustaviti izvršavanje svojih obveza preuzetih Sporazumom i da će se iz njega povući u roku od šest mjeseci; naglašava da takav razvoj događaja ugrožava jedan od najvažnijih europskih sigurnosnih interesa te sigurnost i mir u Europi i svijetu; boji se da bi to moglo dovesti do pogrešnih procjena i nesporazuma koji bi mogli rezultirati narušavanjem odnosa između SAD-a i Rusije, eskalacijom napetosti, povećanjem nuklearnih i vojnih prijetnji i rizika te mogućom novom utrkom u naoružanju koja bi imala destabilizirajući učinak, što bi moglo biti ugroziti europsku sigurnost i stratešku stabilnost;
3. osuđuje Rusiju zbog nastavka kršenja uvjeta Sporazuma;
4. poziva Rusku Federaciju da se pobrine za ponovno puno pridržavanje obveza iz Sporazuma koje je moguće provjeriti kako bi se riješile zabrinutosti koje su istaknuli SAD i NATO kao odgovor na nastavak kršenja uvjeta Sporazuma od strane Rusije te potiče Rusiju da iskaže svoju predanost dugoročnom uspjehu Sporazuma;
5. prepoznaje važnost potpune transparentnosti i dijaloga u interesu izgradnje povjerenja u provedbu Sporazuma o INF-u i svih drugih sporazuma kojima se podupire strateška stabilnost i sigurnost; s obzirom na navedeno, poziva i Rusiju i SAD da riješe navode o pridržavanju obveza iz Sporazuma, da se uključe u konstruktivan dijalog pod okriljem Vijeća sigurnosti UN-a, Posebne komisije za provjeru ili drugih odgovarajućih foruma u cilju smanjenja napetosti, uzimajući u obzir interese i zabrinutosti objiju strana, i da pregovaraju u dobroj vjeri kako bi se očuvao Sporazum o INF-u prije predviđenog povlačenja u kolovozu 2019., uz istovremeno poboljšanje transparentnosti i međusobnog nadzora te utvrđivanje strožih pravila i jamstava u pogledu svojih projektila i nuklearnih kapaciteta;
6. poziva potpredsjednicu Komisije / Visoku predstavnicu Unije da iskoristi rok od šest mjeseci i upotrijebi sva politička i diplomatska sredstva koja su joj na raspolaganju za pokretanje dijaloga sa strankama Sporazuma o INF-u kako bi se vratilo prekogranično povjerenje te da istovremeno ponudi stručnost i iskustvo EU-a u posredovanju u cilju sprečavanja povlačenja SAD-a i Rusije iz Sporazuma; poziva je također da se zalaže za očuvanje i razvoj Sporazuma o INF-u te da započne pregovore o multilateralnom sporazumu za tu kategoriju projektila; traži od potpredsjednice Komisije / Visoke predstavnice Unije da se pobrine za to da EU djeluje kao proaktivan i vjerodostojan jamac sigurnosti, među ostalim i za susjedne zemlje, te da preuzme snažnu i konstruktivnu ulogu u razvoju i jačanju globalnih napora u neširenju i kontroli oružja i globalnoj strukturi za razoružavanje koji se temelje na pravilima;
7. naglašava da neizvjesna budućnost Sporazuma o INF-u ne bi smjela ugroziti druge sporazume o kontroli oružja; posebno potiče SAD i Rusiju da produlje sporazum „Novi START”, kojim se broj strateških bojnih glava na obje strane ograničava na 1 550, prije nego što on istekne 2021. godine;
8. ponovno ističe svoju punu predanost očuvanju djelotvorne međunarodne kontrole oružja, razoružanja i neširenja oružja kao temelja globalne i europske sigurnosti; smatra da Europa mora služiti kao primjer kako bi bila vjerodostojna i doprinijela svijetu bez nuklearnog oružja; poziva države članice EU-a da multilateralno nuklearno razoružanje odrede kao prioritet vanjske i sigurnosne politike EU-a; ponavlja svoju predanost provođenju politika usmjerenih na smanjenje i uništenje svih nuklearnih arsenala;
9. smatra da bi europska sigurnost trebala ostati nedjeljiva; poziva sve države članice EU-a koje su i članice NATO-a da djeluju u skladu s tim; poziva potpredsjednicu Komisije / Visoku predstavnicu Unije da izradi procjenu zajedničkih prijetnji u kojoj će se analizirati posljedice za sigurnost EU-a u slučaju da se prestane primjenjivati zaštita koju Sporazum o INF-u pruža Uniji i njezinim građanima i da pravovremeno o tome izvijesti Parlament u skladu s člankom 36. Ugovora o Europskoj uniji te da potom razvije vjerodostojnu i ambicioznu strategiju za nuklearno razoružanje na temelju stvarnog multilateralizma;
10. poziva potpredsjednicu Komisije / Visoku predstavnicu Unije da podnese prijedloge za mobilizaciju fondova EU-a i unaprjeđenje baze znanja i stručnosti Unije u pogledu neširenja oružja, kontrole oružja i ljudskih kapaciteta za analizu prijetnji nuklearnog oružja; također je poziva da predstavi razborite planove za sprečavanje nenamjerne ili slučajne upotrebe nuklearnog oružja;

Četvrtak, 14. veljače 2019.

11. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, Europskoj službi za vanjsko djelovanje, vladama i parlamentima država članica, NATO-u, Ujedinjenim narodima, predsjedniku i članovima Kongresa SAD-a, predsjedniku Ruske Federacije i zastupnicima ruske Dume i Vijeća Federacije.
